

2

Orde in de praktijk, is dat wenselijk?

Een vergelijking tussen het tuchtrecht voor advocaten en voor dierenartsen

Mr. ing. I.E. Boissevain, Prof. mr. A.W. Jongbloed, Dr. P.J.J. Mandigers

Samenvatting

Het doel van een tuchtrechtstelsel is het bewaken en waarborgen van de kwaliteit van de beroepsuitoefening. In de veterinaire en medische beroepen tekent zich echter een tegenstrijdig resultaat af als gevolg van (de dreiging met) tuchtzaken: burn-out, stress, gezondheidsproblemen en zelfs het helemaal stoppen. Advocaten hebben, in tegenstelling tot artsen en dierenartsen, hun tuchtrecht verankerd door de Orde van Advocaten, en lijken minder last van te hebben van de emotionele impact van tuchtzaken. De auteurs (respectievelijk advocaat, rechter en dierenarts) hebben daarom het Nederlandse tuchtrechtelijk stelsel voor advocaten vergeleken met het tuchtrechtelijk stelsel voor dierenartsen en op basis van die vergelijking een aantal aanbevelingen opgesteld om het huidige veterinaire tuchtrecht te verbeteren. De belangrijkste verbeterpunten zijn: 1) meer concrete kwaliteitsnormen en een bindende gedragscode, 2) een vorm van screening en schifting voordat een (particuliere) klacht tot een volledige procedure leidt, 3) een tijdslimiet waarbinnen een klacht moet zijn afgehandeld, en 4) een kleine drempel voor het indienen van een klacht door het instellen van een door klager te betalen griffierecht.

1. Inleiding

Advocaten en dierenartsen hebben in hun beroepsuitoefening veel overeenkomsten.¹ Bei-

den worden gerekend tot de 'vrije beroepen', doelend op professionele onafhankelijkheid, een academische achtergrond, een beroep dat een intellectuele prestatie jegens cliënt of maatschappij vergt. Ook worden beiden geacht min of meer onafhankelijk te zijn van instructies van een werkgever. In de EU richtlijn 2005/36 wordt uiteengezet wat er onder vrije beroepen zoals advocaten, dierenartsen, artsen, architecten, accountants, belastingadviseurs enzovoort wordt verstaan.²

Beide beroepsgroepen kennen het risico van klachten door cliënten: over de rekening, de attitude, of het schenden van de professionele zorgvuldigheidsnorm. Bij dierenartsen noch bij advocaten zijn klachten zeldzaam maar de structuur van het tuchtrechtelijke klachtensysteem voor beide beroepen is volledig verschillend. Professionele normen voor advocaten zijn ingebed in een wettelijke structuur die voorziet in een publiekrechtelijke orde die vergelijkbaar is met bijvoorbeeld het 'Royal College of Veterinary Surgeons' in het Verenigd Koninkrijk, waar deze orde net als bij advocaten in Nederland, toezicht houdt op het naleven van de beroepsnormen.³ In tegenstelling tot het Verenigd Koninkrijk en de meeste andere Europese landen, kennen Nederlandse dierenartsen geen publiekrechtelijke orde, maar is zowel de beroepsnorm als het daarmee verbonden tuchtrecht volledig in handen van de overheid gelegd⁴ en dat roept

warrender is dat alle dierenartsen algemeen bevoegd zijn. Alle dierenartsen mogen opereren, maar chirurgie wordt ook gezien als specialisme – hoewel niet wettelijk erkend.

Het verschil tussen 'jurist' en 'advocaat' zal bij de lezers van dit tijdschrift bekend zijn. Iedere advocaat is jurist, maar niet iedere jurist is advocaat.

2 RICHTLIJN 2005/36 van 7 september 2005, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32005L0036>.

3 Zie Veterinary Disciplinary System RVCS. <https://www.rcvs.org.uk/home/>

4 Art. 4.2 Wet Dieren (zorgvuldigheidsnorm) en Wet Dieren hoofdstuk 8, paragraaf 5 (tuchtrecht).

1 De definities van beide beroepen lopen niet parallel. Iedereen die een universitaire (erkend) diploma in de diergeneeskunde heeft behaald, mag zichzelf 'dierenarts' noemen, maar niet iedere dierenarts oefent ook de diergeneeskunde uit. Iedere beroepsbeoefenaar is dierenarts, maar niet iedere dierenarts is beroepsbeoefenaar. Nog ver-

de vraag op of dit systeem bijdraagt aan waarborgen en verbeteren van de kwaliteit van de beroepsuitoefening; een vraag die overigens ook met betrekking tot advocaten al is gesteld⁵. Beide beroepsgroepen erkennen dat het tuchtrecht, en voor zover van toepassing, ook het toezicht, bijdragen aan kwaliteit van de beroepsuitoefening, maar beide vinden eveneens dat het systeem kan worden verbeterd.

Het doel van een tuchtrechtelijk systeem is het handhaven van de kwaliteitsnorm en daardoor de algehele kwaliteit van de beroepsbeoefening verbeteren. Onderzoek bij artsen en dierenartsen laat echter zien dat een tuchtprocedure niet zelden een averechts effect heeft en leidt tot onder meer burn-out, emotionele stress, gezondheidsproblemen⁶ en soms zelfs het volledig verlaten van het beroep.⁷ Onderzoek naar meningen van advocaten over hun eigen tuchtrecht richt zich op de emotionele effecten van een tuchtrechtelijke klacht. Een recente studie van deze auteurs toonde aan dat 69% van de dierenartsen die met een tuchtrechtelijke klacht werden geconfronteerd, stopte met praktiseren, overwoog te stoppen, zich ziek had gemeld en/of de procedure als zeer tijdrovend en belastend had ervaren, ondanks het feit dat slechts 36% van de klachten gegrond wordt verklaard. Het ligt voor de hand om te denken dat in ieder geval de procesrechtelijke kant van tuchtrechtelijke procedures bij verschillende beroepsgroepen overeenkomen. Dat is echter niet het geval, en het voorstel om te komen tot een al-

gemene Kaderwet tuchtprocesrecht is van tafel verdwenen.⁸

In dit artikel hopen de auteurs door een vergelijking tussen de tuchtrechtelijke systemen voor advocaten en dierenartsen, een aantal aanbevelingen voor wijzigingen in het huidige veterinaire tuchtstelsel te kunnen doen.

2. Juridische structuur van beide systemen

De Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) werd opgericht op 1 oktober 1952, voortvloeiend uit de Advocatenwet van datzelfde jaar. De Advocatenwet is sindsdien meerdere malen gewijzigd. Met betrekking tot de algemene norm voor een goede beroepsbeoefening dateert de belangrijkste wijziging uit 1986, toen de oorspronkelijke norm van 1952, 'beroeps-eer' werd gewijzigd in 'behoorlijke rechtshulpverlening'.

De eerste Wet op de Uitoefening van de Diergeneeskunde dateert ook uit de jaren 50, maar het veterinaire tuchtrecht werd pas operationeel in 1993 krachtens de Wet op de Uitoefening van de Diergeneeskunde 1990.⁹ De professionele norm werd in voornoemde wet omschreven als een zorgplicht jegens het dier en de zorgplicht om geen schade toe te brengen aan de gezondheidszorg voor dieren in het algemeen. In de Wet Dieren werd deze open norm overgenomen. Beide tuchtrechtsystemen zijn wettelijk verankerd in respectievelijk de Advocatenwet en de Wet Dieren.

2.1. Kwaliteitsnorm

Zoals al gezegd zijn er verschillen tussen beide tuchtrechtsystemen. Bij advocaten is (actief) toezicht op de advocatuur geheel in handen van de NOvA en wordt de tuchtrechtelijke toetsing gedaan door de Raden van Discipline, die los staan van de NOvA en overheid. 'Toezicht' en 'Toetsing' vormen twee verschillende paragrafen (resp. 3 en 4) in de Advocatenwet. Met betrekking tot het toezicht zijn er gevorderde plannen om dit te

5 Heinrich Winter, Rianne Herregodts, Erwin Krol, Schout A. Evaluatie Wet positie en toezicht advocatuur: Eindrapportage. Groningen: Pro Facto/Faculteit der Rechtsgeleerdheid, 2020. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-947735>

6 Babcock S, Mantese T, Pfeiffer CL. 'Effects of veterinary board disciplinary actions on veterinarians licensed in multiple states'. *J Am Vet Med Assoc.* 2005;227(12):1906-9. doi: 10.2460/javma.2005.227.1906.

7 Sonneveld D, et al. 'Dutch veterinary graduates leaving practice: A mixed-methods analysis of frequency and underlying reasons'. *Vet Rec.* 2022:e2178. Epub 20220902. doi: 10.1002/vetr.2178.

8 *Kamerstukken II* 2014-15, 34 145, nr. 3, p. 16.

9 Boissevain IE et al. '15 years of facts and figures on veterinary disciplinary measures in the Netherlands'. *Front Vet Sci.* 2022;9:987797. Epub 20221111. doi: 10.3389/fvets.2022.987797.

wijzigen in de nieuwe Wet Positie en Toezicht advocatuur.¹⁰ Dierenartsen kennen geen toezicht middels een orde of ander orgaan. Toezicht berust bij de NVWA en tuchtrechtelijke toetsing is geheel in handen van een door de overheid ingesteld Veterinair Tuchtcollege en Veterinair Beroepscollege.

De praktijk laat de verschillen snel zien; advocaten moeten jaarlijks voldoen aan opleidingsnormen, kantoren worden onderworpen aan 'audits' om te kijken of alles op orde is, de deken houdt actief toezicht op het tegengaan van witwassen en het volgen van de verplichte cursussen daartoe, en meer. Voor dierenartsen niets van dit alles.

Beide beroepen kennen wel een 'open norm' (in tegenstelling tot bijvoorbeeld het commune strafrecht) maar deze open normen zijn zeer verschillend vormgegeven. In de Wet Dieren is de open norm voor dierenartsen vastgelegd: de zorgvuldigheidsplicht met betrekking tot het individuele dier waaraan hulp is verleend, waarvoor hulp is ingeroepen of waaraan in geval van nood had behoren te worden verleend, alsmede een zorgvuldigheidsplicht om zodanig te handelen dat daardoor voor de gezondheidszorg voor dieren geen schade kan ontstaan. Die laatste 'gezondheidszorg voor dieren' wordt overigens ruim opgevat; hieronder worden ook diergezondheid, volksgezondheid, voedselveiligheid en het algehele vertrouwen in de diergeneeskunde geschaard.

Advocaten kennen eenzelfde open norm, 'zolangs een behoorlijk advocaat betaamt', maar in de Advocatenwet wordt deze open norm wel meer ingekleurd door de vastgelegde kernwaarden: onafhankelijkheid, partijdigheid, deskundigheid, integriteit en vertrouwelijkheid.

Meer normen zijn te vinden in de Advocatenwet zelf, maar ook in de Verordening op de advocatuur van de NOVA¹¹, de Gedragsregels

advocatuur¹² en natuurlijk de tuchtrechtelijke uitspraken.

Waar onprofessioneel gedrag buiten de praktijk bij advocaten nog wel tot een tuchtrechtelijke veroordeling kan leiden als dit gedrag in strijd is met de kernwaarden, oordeelde het Veterinair Tuchtcollege dat een dierenarts die zijn eigen dieren verwaarloost, niet onder de tuchtrechtelijke zorgvuldigheidsnorm valt, omdat dit niet de uitoefening van de diergeneeskunde betreft. Hoewel het slechts een incidentele uitspraak betreft, is deze ons inziens wel tekenend voor een onderliggend gevoel van 'beroepseer'.¹³

2.2. Tuchtstelsel

Bij beide beroepsgroepen wordt de professionele kwaliteitsnorm op basis van klachten tuchtrechtelijk beoordeeld (en soms veroordeeld). De tuchtstelsels zijn niet hetzelfde; voor andere beroepsgroepen zoals artsen en notarissen overigens ook niet. Het voorstel voor een wet om het tuchtrecht voor de verschillende beroepsgroepen te harmoniseren, de Kaderwet Tuchtprocesrecht, heeft niet tot wetgeving geleid.¹⁴

Het Veterinair Tuchtcollege heeft vijf leden: de voorzitter is een jurist, de andere vier leden zijn dierenartsen.¹⁵ Het Veterinair Beroepscollege wordt eveneens voorgezeten door een jurist, de leden bestaan uit twee dierenartsen en twee juristen. Alle leden van beide colleges worden benoemd door de Minister van LNV. Advocaten kennen vier regionale Raden van Discipline, parallel aan de vier regio's van de gerechtshoven. De voorzitter van de Raad van Discipline is een lid van de rechterlijke macht, de andere leden zijn praktiserend advocaten.

10 Brief minister F. Weerwind 'Nadere uitwerking versterking toezicht advocatuur'; <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/06/29/tk-nadere-uitwerking-versterking-toezicht-advocatuur>.

11 Verordening op de Advocatuur 4 december 2014. <https://regelgeving.advocatenorde.nl/content/verordening-op-de-advocatuur>

12 Gedragsregels advocatuur, 14 februari 2018. <https://regelgeving.advocatenorde.nl/content/gedragsregels-advocatuur>

13 https://tuchtrecht.overheid.nl/zoeken/resultaat/uitspraak/2012/ECLI_NL_TDIVTC_2012_YF0404.

14 *Kamerstukken II* 2014/15, 34 145 MvT.

15 Als de beklagde beroepsbeoefenaar tot een van de andere veterinaire beroepen behoort (paraveterinair, embryotransplanteur, verloskundige, castreur) dan worden twee van de vier dierenartsleden vervangen door twee leden van die beroepsgroep.

Maximaal zestien advocaten (en dertig plaatsvervangers) worden voor vier jaar gekozen door de regionale afdeling van de NOvA. Het beroepsorgaan, het Hof van Discipline, heeft tien leden: de voorzitter en maximaal zes leden van de rechterlijke macht. De andere vier advocaat-leden worden gekozen door vertegenwoordigers van de NOvA.

2.3. Klachten

Klachten over de dierenarts kunnen alleen worden ingediend door degene die 'rechtstreeks in zijn belang is getroffen'. In de praktijk is dat meestal de eigenaar of houder van het dier, maar kan ook een dierenwelzijnsorganisatie zijn. Bij tuchtrechtelijke verwijten die het algemeen belang betreffen wordt de klacht ingediend door de 'klachtambtenaar'. Paraveterinair of conculegals kunnen geen klacht aanhangig maken. Griffierecht wordt niet geheven.

Klachten over advocaten kunnen worden ingediend door (voormalige) cliënten, andere advocaten, en door de lokale deken. De klager betaalt een griffierecht van € 50,- dat krachtens art. 46e lid 5 Advocatenwet door de advocaat aan klager wordt vergoed als de klacht gegrond wordt verklaard.

Aan dierenartsen of klagers wordt niets in rekening gebracht voor de tuchtrechtelijke procedure, ongeacht de uitkomst. Bij klachten tegen advocaten kunnen de kosten worden verhaald op de advocaat als de klacht gegrond wordt verklaard. Gaat de advocaat in beroep, maar wordt het beroep beslist ten faveure van de klager, dan kan de bijdrage in de kosten worden verdubbeld. Voor beide procedures betekent dat dat het risico voor de klager zeer gering is, terwijl dat voor de beroepsbeoefenaar veel hoger is.

2.4. Procedure en maatregelen

Naast het verschil in grondslag tussen de NOvA als orde en het VTC als overheidsorgaan is voor beroepsbeoefenaren het verschil in het vervolgetraject nadat een klacht is ingediend waarschijnlijk het meest interessant. Bij dierenartsen wordt de klacht na indienen alleen getoetst aan de vraag of deze is ingediend door een direct belanghebbende, en of de klacht inderdaad diergeneeskundig handelen betreft en niet iets anders. Als beide punten

zijn bevestigd, gaat de volledige tuchtrechtelijke procedure van start. Zelfs de vraag of klager mogelijk niet ontvankelijk is vanwege overschrijding van de klachttermijn, wordt pas in de inhoudelijke procedure door het Veterinair Tuchtcollege beantwoord – tot frustratie van beklagde dierenartsen.

De eerste stap bij een tuchtrechtelijke klacht tegen een advocaat start bij de lokale afdeling van de NOvA, waarbij de deken kennisneemt van de klacht en bekijkt of de klacht enige grond heeft, of bijvoorbeeld via mediation kan worden opgelost. Pas als een minnelijke schikking niet haalbaar of wenselijk is, stuurt de deken deze door naar de voorzitter van de Raad van Discipline. Hier bestaan echter regionale verschillen: in sommige regio's geeft de deken geen visie of dekenstandpunt. De deken stuurt de klacht op verzoek van klager aan de Raad van Discipline.

De voorzitter van de Raad van Discipline toetst de klacht vervolgens aan dezelfde maatstaven als het Veterinair Tuchtcollege, namelijk: 1) is de klacht ingediend door de juiste partij en 2) betreft de klacht het professioneel handelen van de advocaat? Reeds benoemd is dat bij advocaten ook handelen buiten de praktijk voor tuchtrechtelijke toetsing vatbaar kan zijn, waar dat voor dierenartsen vooralsnog niet geldt. Ook beoordeelt de voorzitter of de klacht voldoende grond biedt voor een beoordeling door de volledige Raad van Discipline. Als dat niet het geval is kan de voorzitter de klacht zelf afdoen. Als de klacht alleen de rekening betreft, kan de klager worden verwezen naar de Geschillencommissie voor de advocatuur. De mogelijkheid tot schifting alvorens de volledige tuchtrechtelijke procedure in werking wordt gezet, wordt door dierenartsen node gemist.¹⁶

Tuchtrechtelijke maatregelen zijn voor beide beroepsgroepen nagenoeg hetzelfde: waarschuwing, berisping, boete, schorsing en ontzegging (dierenartsen) of schrapping (advocaten). Bij advocaten is de maximale boete

16 Boissevain IE et al. 'Experiences and recommendations of veterinarians for the Dutch disciplinary system—a survey-based study'. *Vet Rec Open*. 2023;10(1):e67. Epub 20230625. doi: 10.1002/vro2.67

gelijkgeschakeld met een boete van de vierde categorie conform het Wetboek van Strafvordering. Bij dierenartsen is dit de derde categorie, tenzij het tuchtrechtelijk laakbare gedrag aantoonbaar tot financieel gewin van de dierenarts heeft geleid. In dat geval wordt het maximale boetebedrag van de vierde categorie Sv toegepast.

Uitspraken door beide veterinaire colleges worden altijd anoniem gepubliceerd, tenzij het college anders bepaalt. Publicatie van de naam van beklagde is zeldzaam en slechts enkele keren voorgekomen bij ontzegging van de bevoegdheid – en dan nog niet in alle gevallen. Bij advocaten is vastgelegd dat de naam van beklagde altijd wordt gepubliceerd bij een onherroepelijk geworden schorsing of ontzegging. Tuchtrechtelijke uitspraken over dierenartsen worden geanonimiseerd online gepubliceerd, informatie over betrokkenen is voor niemand toegankelijk. De uitspraken over advocaten worden geregistreerd door de NOvA, en deze informatie is voor buitenstaanders wel op te vragen. Onvoorwaardelijke schorsingen en schrappingen worden wel gepubliceerd.

3. De belangrijkste verschillen

De overeenkomsten in beide systemen zijn niet het meest interessant, de verschillen des te meer, vooral omdat het veterinaire tuchtstelsel toe is aan herziening om het geheel van normering en toetsing effectiever te maken. Het overheidsgeruleerde tuchtstelsel voor dierenartsen is eenvoudiger dan dat van de Orde van Advocaten, die zich met veel meer zaken dan alleen tuchtrecht bezighoudt, maar de orde kent democratische instellingen zoals de Raad van afgevaardigden of lokale orden, waardoor leden kunnen meepraten en meebe-slissen, terwijl dierenartsen geen enkele inspraak hebben in hun overheidsgeruleerde tuchtstelsel.

Een klein lijkend maar belangrijk procedureel verschil is de tijdsperiode van de procedure. Dit is van grote invloed op de periode van stress voor de beklagde. Een advocaat over wie is geklaagd moet binnen drie weken reageren op de klacht. De dierenarts krijgt zes weken de tijd voor een verweerschrift. Omdat er na het indienen van de veterinaire tuchtklacht nog drie keer een schriftelijk stuk wordt ingediend

(verweerschrift, akte van repliek, akte van dupliek) zijn er al minstens achttien weken verstreken voordat de schriftelijke fase is afgesloten. Bij een reactieperiode van drie weken zijn dat hooguit negen weken. Hoewel er bij advocaten aan mogelijke toetsing door de Raad van Discipline nog een dekenale voorronde vooraf kan gaan die ten minste negen weken in beslag kan nemen (na indienen nog drie schriftelijke rondes van ieder drie weken) en mogelijk een bijeenkomst ten kantore van de deken, kan een uitspraak van de Raad van Discipline dan relatief snel volgen. Na het uitwisselen van de stukken, dan wel na de zitting, doet de Raad van Discipline binnen zes weken uitspraak. Het Veterinair Tuchtcollege trekt daar drie maanden voor uit. Tussen het indienen van de akte van dupliek en de zitting zitten ook al snel vier tot zes maanden. Bij elkaar kan een procedure bij het veterinair tuchtcollege al snel meer dan een jaar en soms bijna twee jaar in beslag nemen, met emotionele stress en zelfs burn-out-verschijnselen bij de beklagde dierenarts tot gevolg¹⁷. Een onwelkome situatie.

Het tuchtrechtelijke systeem van de NOvA heeft duidelijk voordelen ten opzichte van het veterinaire systeem. Advocaten hebben meer zicht op professioneel gedrag door duidelijke gedragsregels en kernwaarden. De deken en de NOvA houden daarbij ook meer actief toezicht op verschillende onderdelen van de beroepsbeoefening, waar dierenartsen pas worden beoordeeld als er een klacht is ingediend. Een klacht tegen een dierenarts indienen is gratis en de klacht wordt niet vooraf beoordeeld: zodra de klacht binnen is, dief de diergeneeskunde betreft en de klager ontvankelijk is, gaat de volledige procedure lopen. Klachten tegen advocaten worden wel vooraf gescreend en de klager moet griffierecht betalen. De deken kan bij eenvoudige klachten ook media-

17 Zie Boissevain IE et al. '15 years of facts and figures on veterinary disciplinary measures in the Netherlands'. *Front Vet Sci.* 2022;9:987797. Epub 20221111. doi: 10.3389/fvets.2022.987797, en Boissevain IE et al. 'Experiences and recommendations of veterinarians for the Dutch disciplinary system-a survey-based study'. *Vet Rec Open.* 2023;10(1):e67. Epub 20230625. doi: 10.1002/vro2.67.

tion of in ieder geval een gesprek aanbieden; mogelijkheden die in de diergeneeskundige tuchtprocedure niet bestaan. De kosten van de veterinaire tuchtprocedure worden volledig door de overheid gedragen; advocaten die tuchtrechtelijk worden veroordeeld, moeten een flink bedrag voldoen. Het toezicht op advocaten, en de vraag of dit niet door een meer onafhankelijk orgaan dan de NOvA zou moeten gebeuren, staan overigens op dit moment wel ter discussie.¹⁸

Hoewel (nog) niet wetenschappelijk aangetoond, is in ieder geval onder dierenartsen de mogelijkheid om wel of niet over een collega te kunnen klagen stof voor verhitte discussies. Bij advocaten is dit wel mogelijk, bij dierenartsen niet, behalve in een zeer zelden gevoerde procedure bij de zogenoemde Eereraad van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD)¹⁹.

Het ontbreken van deze mogelijkheid bespaart dierenartsen de dreiging van een tuchtrechtelijke procedure door een conculega, maar ontnemt dierenartsen ook de mogelijkheid om langs tuchtrechtelijke weg een signaal af te geven over een collega die onder de maat werkt, drugs gebruikt en/of ander laakbaar gedrag vertoont. De mogelijkheid om de autoriteiten daarover in te lichten zijn minimaal en worden door dierenartsen zelf niet als erg effectief gezien.

4. Naar onze mening...

Iedere professionele beroepsbeoefenaar erkent dat kwaliteitsstandaarden, toezicht en toetsing noodzakelijk zijn. Toch hebben zowel dierenartsen als advocaten, soms door hun eigen ervaringen met een tuchtrechtelijke procedure, vaak een duidelijke mening over hun eigen systeem. Onder advocaten lopen op dit moment diverse onderzoeken met betrekking tot de plannen voor de Wet positie en toezicht advocatuur (Wpota). Onder dierenartsen toonde een recente studie duidelijk hoe

dierenartsen over hun eigen tuchtrecht denken²⁰. Grappig is dat de percentages verrassend dicht bij elkaar liggen. Van de advocaten geeft 89% van de respondenten aan dat ze actief kennis nemen van het tuchtrecht en tuchtrechtelijke uitspraken, tegen 86% van de dierenartsen. Tachtig procent van de advocaten staat neutraal-positief tegenover het eigen tuchtrechtstelsel, tegen 70% van de dierenartsen. Beide beroepsgroepen zeggen hun werkwijze aan te passen naar aanleiding van tuchtrechtelijke uitspraken: 47% van de advocaten, 61% van de dierenartsen. Kritiek van advocaten richt zich vooral tegen ongelijkheid in regionale uitspraken, gebrek aan kennis over sommige inhoudelijke specialisaties en de status van bewijs in de procedure. Dierenartsen zeggen vooral graag een griffierecht te zien, de mogelijkheid om mediation aan te bieden, een kortere tuchtprocedure en vooral een screening voordat de volledige procedure in gang wordt gezet – om de kwaliteit en het nut van de procedure te verhogen en de stress voor de beklagde dierenarts te verlagen. Allemaal kenmerken die het advocatentuchtrecht al heeft.

5. Aanbevelingen voor het veterinaire tuchtrecht
Op basis van het uitgevoerde onderzoek, en met kennis van beide tuchtrechtelijke stelsels, zijn voor het veterinaire tuchtrecht heldere aanbevelingen te geven om het tuchtrechtelijke systeem te verbeteren.

- (1) Meer concrete kwaliteitsstandaarden en een bindende gedragscode, waardoor voor dierenartsen duidelijk wordt welk handelen of nalaten tot een tuchtrechtelijke maatregel kan leiden.
- (2) Een screening door een of meer beroepsgenoten voordat de volledige tuchtrechtelijke procedure in gang wordt gezet.
- (3) Een vastgestelde en kortere tijdspanne voor de volledige procedure en uitspraak.
- (4) Een drempel voor klagers in de vorm van een griffierecht.

18 Winter et al. *Evaluatie Wet positie en toezicht advocatuur: Eindrapportage*. Groningen: Pro Facto/Faculteit der Rechtsgeleerdheid, 2020. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-947735>

19 <https://www.knmvd.nl/organisatie/ereraad/>

20 Boissevain IE et al. 'Experiences and recommendations of veterinarians for the Dutch disciplinary system—a survey-based study'. *Vet Rec Open*. 2023;10(1):e67. Epub 20230625. doi: 10.1002/vro2.67

Ook nog niet wetenschappelijk onderbouwd maar wel geopperd, is de mogelijkheid dat ook dierenartsen zich verenigen in een publiekrechtelijke orde. De voor- en nadelen daarvan zouden voer zijn voor een vruchtbaar overleg tussen dierenartsen en advocaten.

6. Conclusie

Nu een overkoepelende algemene wet tuchtprocesrecht van de baan is, het toezicht op en de toetsing van advocaten grondig wordt herzien en dierenartsen (nog steeds) een belangrijke rol spelen in een wereld waar voedselproductie, diergezondheid en dierenwelzijn zeer belangrijk zijn, is het tijd om beide kanten op over het hek te kijken en van elkaar te leren hoe we het tuchtrecht zo kunnen vormgeven dat het bijdraagt aan kwaliteit en toetsing die passen in de 21e eeuw.

Mr. ing. I.E. (Iaira) Boissevain
UU faculteit Diergeneeskunde, departement Dier in Wetenschap en Maatschappij.

Prof. mr. A.W. (Ton) Jongbloed
Hoogleraar executie- en beslagrecht Universiteit Utrecht en onder meer lid van de notaris- en gerechtsdeurwaarderskamer van het Gerechtshof Amsterdam; voor notarissen en gerechtsdeurwaarders is dit de hoogste tuchtrechter.

Dr. P.J.J. (Paul) Mandigers
Onderzoeker Diergeneeskunde aan het Departement Clinical Sciences, Inwendige Geneeskunde Gezelschapsdieren, van de Universiteit Utrecht.

Heb je meer
zoekresultaten
nodig?

Of snel het juiste
antwoord?

Sdu OpMaat.

Snelle, complete en
actuele juridische
hulpbronnen.

*Het enige wat je écht
nodig hebt.*

Meer weten?
Ga naar sdu.nl/opmaat

Sdu

3

Kroniek advocatuurlijk verschoningsrecht 2023

mr. J. Boonstra-Verhaert

Ook in 2023 hebben zich de nodige ontwikkelingen rondom het advocatuurlijk verschoningsrecht voorgedaan. Zo leverde de Box-zaak wederom de nodige lezenswaardige uitspraken op en is er geprocedeerd over het verschoningsrecht van het BFT en ook over die van de deken in het kader van de Oranje-fraude. Daarnaast heeft de strafrechtelijke verdenking van Weski de verschoningsrechtelijke gemoederen ook behoorlijk beziggehouden. Een ander onderwerp dat speelde afgelopen jaar en waar in deze kroniek aandacht aan wordt besteed betreft het verschoningsrecht en interne onderzoeken. Daarover zegt een WODC-onderzoek het een en ander. En daarnaast heeft het Hof van Discipline zich hierover in twee uitspraken uitgelaten. Last but not least heeft ons hoogste rechtscollege zich uitgelaten over de vraag of ook puur de namen van geheimhouders vallen onder het verschoningsrecht. Het jaar bood met andere woorden meer dan genoeg te bespreken stof. In deze kroniek is gepoogd een zo volledig mogelijk overzicht te bieden uit de rechtspraak uit 2023.

Box Consultants

De Box / Stibbe-zaak is er een die de gemoederen inmiddels al meerdere jaren bezighoudt. Ook in 2023 heeft zich het nodige in deze zaak afgespeeld op het gebied van het verschoningsrecht.

In de vorige editie van deze kroniek viel te lezen over de uitspraak van de voorzieningenrechter in 's-Hertogenbosch van 22 maart 2022¹ en dat tegen deze uitspraak hoger beroep was ingesteld.² De hoger beroep uit-

spraak is geleverd door het gerechtshof 's-Hertogenbosch op 2 mei 2023.³

Hoger beroep voorzieningenrechter

Het hof stelt vast dat het verschoningsrecht van de advocaten op structurele wijze is geschonden. De Staat erkent dat er fouten zijn gemaakt, maar noemt deze incidenteel en per ongeluk gemaakt. Volgens de Staat is de huidige werkwijze die het Openbaar Ministerie (OM) hanteert in overeenstemming met de wet en is het verschoningsrecht voldoende gewaarborgd.

Het komt het hof voor dat de uitleg van de Staat van art. 126aa Sv niet kan worden gevolgd omdat die uitleg niet aansluit bij overige regelgeving en bij de jurisprudentie omtrent het verschoningsrecht. Bovendien biedt die uitleg onvoldoende waarborgen om te voorkomen dat het verschoningsrecht in het gedrang komt. Het hof zal hierover prejudiciële vragen stellen aan de Hoge Raad, omdat het hier gaat om een fundamenteel rechtsbeginsel en dit bij de uitoefening van opsporingsbevoegdheden door het OM van belang kan zijn in vele (lopende) strafzaken.

Vanwege deze grote reikwijdte ziet het hof ook aanleiding om een voorlopige maatregel te treffen in afwachting van beantwoording van de vragen door de Hoge Raad. Met deze tijdelijke maatregel wordt de Staat geboden de selectie/filtering en beoordeling van gegevens die zijn verkregen met de opsporingsbevoegdheid van art. 126ng/ug Sv aan de rechter-commissaris over te laten. Daarbij gaat het hof ervan uit dat gegevens die na selectie/filtering en beoordeling door de rechter-commissaris mogelijke geheimhoudersgegevens zijn, niet worden vrijgegeven, althans niet voordat de betrokken advocaat daarvoor toestemming heeft gegeven of daarover zijn oordeel

1 Rb. Oost-Brabant 22 maart 2022, ECLI:NL:RBOBR:2022:1035.

2 <https://www.njb.nl/blogs/e-mails-en-verschoningsrecht-kortsluiting-bij-het-om/>

3 Hof 's-Hertogenbosch 2 mei 2023, ECLI:NL:GHSHE:2023:1329.